

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI
BUXORO DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI**

FILOLOGIK TADQIQOTLARNING YANGI BOSQICHI: ZAMONAVIY TENDENSIYALAR VA ISTIQBOLLAR

III XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN MATERIALLARI

2025-yil, 21-OKTABR

BUXORO – 2025

ANJUMAN DASTURIY QO'MITASI

1.	B.B. Ma'murov	- Buxoro davlat pedagogika instituti rektori, rais;
2.	Z.M. Muqimov	- Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektor, rais muovini;
3.	G.R. Akramova	- Ilmiy – tadqiqotlar, innovatsiyalar va ilmiy pedagogik kadrlar tayyorlash bo'limi boshlig'i, a'zo;
4.	X.A. Xaitov	- Tillar fakulteti dekani, a'zo;
6.	U.S.Amonov	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası mudiri, a'zo;
7.	D.B.Axmedova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası professori, a'zo;
8.	G.B.Rustamova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası dotsenti, a'zo;
9.	G.R.Mirxanova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası dotsenti, a'zo;
10.	R.A.Saidova	O'zbek tili va adabiyoti kafedrası professori, a'zo;
11.	Y.U.Nurova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası dotsenti, a'zo;
12.	Sh.Sh.Nizomova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası dotsenti, a'zo;
13.	N.H.Hojiyeva	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası dotsenti, a'zo;
14.	M.U.Usmonova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası katta o'qituvchisi, a'zo;
15.	N.A.Bafoyeva	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası o'qituvchisi, a'zo;
16.	N.O. Avazova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası o'qituvchisi, a'zo;
17.	S.T. Latipova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası o'qituvchisi, a'zo

ILMIY ANJUMANNING TASHKILIIY QO'MITASI

1.	M.M. Bafayev	- O'quv ishlari bo'yicha prorektor, rais;
2.	M.L. Umedjanova	- Yoshlar masalalari va ma'naviy-ma'rifiy ishlar bo'yicha birinchi prorektor, rais muovini;
3.	U.S. Amonov	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası mudiri, a'zo;
4.	F.R.Rustamov	Tillar fakulteti Yoshlar bilan ishlash bo'yicha dekan o'rinbosari
5.	L.F. Sharipova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası professori, a'zo;
6.	M.Y. Ro'ziyeva	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası professori, a'zo;
7.	Sh.M. Istamova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası dotsenti, a'zo;
8.	M.B. Sharipova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası dotsenti, a'zo;
9.	G.B. Rustamova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası dotsenti, a'zo;
10.	R.R. Xalilova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası dotsenti, a'zo;
11.	M.U. Usmonova	O'zbek tili va adabiyoti kafedrası katta o'qituvchisi, a'zo;
12.	F.K. Nurova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası katta o'qituvchisi, a'zo;
13.	N.N. Mirjonov	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası o'qituvchisi, a'zo;
14.	M.Y. Latifova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası o'qituvchisi, a'zo;
15.	M.A. Tilavova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası o'qituvchisi, a'zo;
16.	M.V. Jabborova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası o'qituvchisi, a'zo.

To'plam O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligining 2024-yil 27-dekabrda "2025-yilda o'tkazilishi rejalashtirilgan xalqaro va respublika miqyosidagi ilmiy va ilmiy-texnik tadbirlar ro'yxatini tasdiqlash to'g'risida"gi 496-sonli buyrug'i rejasida belgilangan tadbirlarning bajarilishini ta'minlash maqsadida Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi Buxoro davlat pedagogika institutida o'tkazilgan "Filologik tadqiqotlarning yangi bosqichi: zamonaviy tendensiyalar va istiqbollar" mavzusidagi III xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari asosida tuzildi.

Mas'ul muharrir:

G.B. Rustamova - filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Taqrizchilar:

D.S. O'rayeva - filologiya fanlari doktori, professor
F.S. Safarova - filologiya fanlari doktori (DSc), dotsent

USMON NOSIR IJODIDA OQIMLAR SINTEZI HAMDA BADIY TASVIR VOSITALARIDAN FOYDALANISH MAHORATI

Bo'riyeva Muxabbat Oynazarovna

Buxoro davlat pedagogika instituti
Rus tili va adabiyoti kafedrasasi o'qituvchisi,

Maxmudova Nilufar Alisher qizi

Buxoro shahar 14-son umumta'lim maktabi o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada Usmon Nosir ijodining poetik tabiati, unda turli adabiy oqimlarning sintezi ilmiy tahlil qilinadi. Shoirning badiiy tafakkuri va obrazlar dunyosi orqali o'zbek she'riyatida yangi badiiy ifoda shakllarining yuzaga kelishi, ramz va metaforalarning o'ziga xos ishlatilish uslubi yoritiladi. Shuningdek, Usmon Nosirning poetik mahorati, so'zning ichki musiqasini his etish, ritm va badiiy vositalar orqali ichki kechinmalarni ifodalashdagi san'atkorlik jihatlari tahlil etiladi. Tadqiqot natijalari shoir ijodining milliy adabiyotdagi estetik yangilanish jarayonlariga qo'shgan hissasini ko'rsatib beradi.

Kalit so'zlar: Usmon Nosir, poetika, romantizm, realizm, ritorika, oqimlar sintezi, badiiy tasvir, poetik mahorat, metafora, ramz, o'zbek she'riyati.

Аннотация. В данной статье научно анализируется поэтическая природа творчества Усмана Насира, синтез различных литературных течений в нём. Подчеркивается возникновение новых форм художественного выражения в узбекской поэзии через художественное мышление поэта и мир образов, уникальный стиль использования символов и метафор. Также анализируется поэтическое мастерство Усмана Насира, чувство внутренней музыки слова, артистизм в выражении внутренних переживаний посредством ритма и художественных средств. Результаты исследования показывают вклад творчества поэта в процессы эстетического обновления национальной литературы.

Ключевые слова: Усман Насир, поэтика, романтизм, реализм, синтез течений, художественный образ, поэтическое мастерство, метафора, символ, узбекская поэзия.

Abstract. This article examines the poetic nature of Usman Nasir's work, the synthesis of various literary movements. It emphasizes that through the artistic harmony of the world of the poet and the world of the obrabogha in Uzbek poetry, a new form of artistic expression, a unique style using symbolism and metaphor, has emerged in Uzbek poetry. It also analyzes Usman Nasir's poetic skill, inner sense of musical expression, artistry in expressing his inner experiences through rhythm and miraculous means. The results of the study show the poet's contribution to the process of aesthetic renewal of national literature.

Keywords: Usman Nasir, poetics, romanticism, ritorica, realism, technical synthesis, divine image, poetic skill, metaphor, symbolism, Uzbek poetry.

Usmon Nosir o'zbek she'riyatiga yangi ohang, yangi uslub va yangi ruh baxsh etdi. Erkin Vohidov Usmon Nosirning adabiyotga kirib kelishi haqida "Usmon she'riyatimizga shamolday kirib keldi. Balki bo'ronday! U shunday bo'ron va to'lqinlar bilan kirib keldiki, uncha-muncha she'riyat uslub va ijodni to's-to's qilib yubordi. Uni o'zimizda "O'zbekiston Lermontovi", Moskva gazetalarida "Sharqda Pushkin paydo bo'ldi" – deb yozishdi, degandi.

Shoir yaratgan har bir asarlar ma'lum ma'noda chorlov, chaqiriq, dav'at bo'lib yangraydi. yurak obrazi o'zining ilhomi ijodiy intilishlari, his- tuyg'ulari, timsoli sifatida ko'radi. Parchadagi davlatga chorlovchi misralar kishini bevosita jumbushga keltiradi. Otashqalb shoirning shaxsiyati haqida I.Husanova "Usmon Nosir she'r ishq bilan yashadi, mehnatni sevgi. "Bemehnat sevmayman tirik tilimni" deganida bor haqiqatni aytgandi. Qalbi shodlik nimaligini bilmay o'tgan odamlarga achindi, iztiroblariga sherik bo'ld. U ozodlikni, yorqin kelajakni zo'r ishonish ko'tarinki ruh, shavq-u zavq bilan tarannum etdi". Shoir Vatan ishq bilan yonib yashadi. Unda hissiyot zo'r edi. Shoir shu qaynoq hissiyot bilan o'z

taassurotlarini yurak orqali bayon etar edi. Yurakka murojaat qilishi, yurak orqali ijod qilishi tufayli u yurak shoiri bo'lib taniladi...

Darhaqiqat Shoirning yaratgan asarlari ichida alohida ahamiyat kasb etadigan bir asar borki asar tarixi uzoq o'tmishga qadim Rimga borib taqaladi. Nil va Rim she'rida o'zida necha ming yillar avval yashab o'tgan insonlar qismatiga ham ko'z yummasligi uning nafaqat qalami o'tkir shoir, o'tkir nigohi adib ekanligini ham anglatadi. Erksizlikning qurboni bo'lgan qullar va ularning xunin zolimlardan so'ralgan Nil va Rim dostonidagi

*Mana menman, u qullarning hech so'nmas yodi,
Mana menman, falaklarga lov-lov o't qo'yib
O'talarimning boshidan poydevor uyib,
Ozodligim obidasin qurgan insonman!
O'sha jonman, o'sha qonman va o'sha shonman!*

Tarzidagi dav'ati hozirgi kungacha o'z qiymatini yuqotmasdan butun insoniyatga qaratilgan chorlov bo'lib xizmat qilib kelmoqda. Dostonda ishlatilgan ritorikalar ham adabiyot sohasida yangicha ruh bilan kirib keldi. Ungacha she'riyatda ritorikaga e'tibor berish undan unumli deyarli hech kim Usmon Nosirdek keng va unumli foydalanmagan. Dostonda ritorikadan tashqari poeziya va klassizmdan ham mohirona foydalanganinning guvohi bo'lishimiz mumkin.

*Javob bergin menga, zakki qadimgi Homer,
Ko'zyoshi-yu qonga rostdan tashnami bu - yer?
Qo'y, yaxshi chol! Ko'nglim to'ldi, gaplashamiz so'ng,
Bu nimasi? Eshitasanmi, og'ir, hazin mung?
Hamon yig'lar yalang'och Rim, hamon dil ezar,
Hamon tilla qadahda qon ichar Sezar!*

Dostonda poeziya klassizm va ritorika uyg'unligini ko'rish mumkin. Ular bir-birini to'ldirib bir butun holda tasvirlanmoqda. Adib ijodida adabiyotda shu paytgacha qo'llanmagan ibora ham ishlatilgan bo'lib unda Rim-o'yindan o'lim kutgan jinni teatr! iborasi adabiyotda yangilik edi.

Adabiyotda so'z qo'llash mahorati muhim hisoblanadi. Bunga Anvar Obidjonning ta'biri bilan aytganda "hech kim aytmagan so'zni aytish emas, hamma aytgan so'zni hech kim aytmagandek qilib aytish demakdir"-jumlasini o'rindir.

Bundan tashqari, Marg'uba Mirqosimovanning ta'biricha, Usmon Nosir ijodining mavzui, yaratgan obrazlari g'oyat xilma-xil. Inson qalbining sirli tuyg'ularini tasvirlovchi lirik she'rlarida shoir siymosi gavdalansa, tabiatning turfa ranglarini singdirgan she'rlarida nozik qalbli, ehtirosililik qahramon kechinmalari tasvirlanadi"-degan fikrlarini "Til va adabiyot" jurnalining 1992-yil 5-6-sonida o'z aksini topadi.

Shoirning sharq va g'arb ilmini ham puxta egallaganini uning tarjima asarlari orqali bizga ma'lum. Uning tarjimalari Pushkinning "Boqchasaroy fontani", Lermontovning "Demon" ("Iblis") dostonlarini o'zbekchalashtirgani 1937-yil Moskvada Pushkin tavalludiga bag'ishlangan pleniumda Nikolay Aleksandrovich minbarda turgan paytda bo'lgan voqeadan so'ng Nikolay Aleksandrovich Usmon Nosirni minbarda turgan paytda yelkasidan qoqib "Sharqda Pushkin paydo bo'ldi"- degan fikrlarni bildirgach Rossiya gazetalarida zabardast shoir haqida maqolalar yozildi. O'zbekiston Respublikasi madhiyasi muallifi Abdulla Oripov Usmon Nosir ijodi haqida iliq fikr bildirib unga "Usmon Nosir ulug' va abadiy she'riyatning diydasi oqib ulgurmagan shabnamdir, u hali qahqahaga aylanmay lablarimizda manguga qotib qolgan nim tabassumdir" mazmunidagi sermazmun fikr bildiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. "Yo'lchiman, manzilim ufqdan nari // Jahon adabiyoti, 2012. №11, 176-177 b.
2. Ibrohim qizi M. Shoir boqiy yashaydi // Diydor, 2002. 3 b.
3. Matjon S. Chaqmoq umrli shoir // Til va adabiyot ta'limi, 1992. -№5-6., 13-14 b.
4. Hasanova I. Isyonkor shoir nidosi // Zamondosh, 2002. 4 b.

5. kizi Rustamova, G. B. (2025). TRANSFORMATIONAL ASPECTS INHERENT IN DENDRICAL IMAGES IN NEW UZBEK LITERATURE. *Bulletin news in New Science Society*, 2(6), 291-298.
6. Bakhronovna, G. R. (2023). The Paradigmatic Relationship of the Tree as Well as Water and Fire in Folklore. *Central Asian Journal of Literature, Philosophy and Culture*, 4(5), 237-242.
7. Rustamova, G., & Sharofova, G. (2024). USMON AZIM SHE'RIYATIDA KO'Z BILAN BOG 'LIQ SOMATIK OBRAZLAR DINAMIK POETIKASI. Solution of social problems in management and economy, 3(1), 43-46.
8. Bakhronovna, R. G., & Saidaxmedovna, O. R. D. (2024). Renewal of Artistic Movements in Modern Poetry. *Journal of Intellectual Property and Human Rights*, 3(4), 186-192.
9. Bakhronovna, R. G. (2024). Irony as a Type of Movement in Artistic Literature. *Journal of Intellectual Property and Human Rights*, 3(4), 231-235.
10. Saidakhmedovna, U. D., & Bakhronovna, R. G. (2022). Some Comments on the Expression of the Image of "Life Tree" In Legends and Narrations. *International Journal of Discoveries and Innovations in Applied Sciences*, 2(6), 51-55.
11. OBRAZINING, Q. (2020). O'ZIGA XOS TALQINLARI. НамДУ илмий ахборотномаси, 1, 5-311.
12. Kizi, R. G. B., Ubaydullayevna, N. Y., & Kizi, M. M. I. (2020). The image of trees in folklore: Genesis and poetic interpretations. *International Journal of Psychosocial Rehabilitation*, 24(4), 6342-6349.
13. Рустамова, Г. (2021). ХАЛҚ ҚЎШИҚЛАРИДА АНОР ПОЭТИК ОБРАЗИНИНГ БАДИИЙ ИФОДАСИ: Рустамова Гавҳар Баҳрон қизи Бухоро давлат университети таянч докторанти. In Научно-практическая конференция (Vol. 1, pp. 287-291).